

Luontoviisas maatilayritys

Sari Peltonen

ProAgria Keskusten Liitto

27.1.2026

**Maatalous Suomessa ylläpitää ja vaalii luonnon monimuotoisuutta.
Vastaavasti monimuotoinen luonto hyödyttää maataloutta.**

Maatalousympäristöt Suomessa

- Maatalousympäristö on elinympäristötyyppinä Suomen viidenneksi yleisin
- Maatalousympäristöjä ensisijaisena elinympäristönään käyttävän lajiston osuus koko Suomen lajistosta on arviolta 16 %
- Suomalaisen maatalousympäristön erityispiirteet:
 - vähän peltoalaa (7 %) suhteessa metsiin (75 %), vesistöihin (10 %) ja muuhun maankäyttöön
 - peltolohkojen koko on suhteellisen pieni: 3,2 ha
 - tuo peltoympäristöön luontaista moninaisuutta ja rikkonaisuutta, yhtenäisiä laajoja peltoaukeita vähän
 - pientareita on paljon
 - peltolohkot ovat muodoltaan vaihtelevia ja rajautuvat yleensä metsiin tai vesistöihin

**Maatalous-
ympäristöt ovat
Suomessa
lajistoltaan
runsaslukuisia ja
luontaisesti
monimuotoisia**

Maatalousympäristöt Suomessa

- Maatalousympäristöjen perinnebiotoopit, kuten kedot, niityt, hakamaat ja metsälaitumet, on arvioitu tällä hetkellä **uhanalaisiksi** ja valtaosa niistä äärimmäisen uhanalaisiksi
 - perinnebiotoopeilla elää neljännes kaikista uhanalaisiksi luokitelluista lajeista Suomessa
- **Pelloilla monimuotoisuutta on tärkeä lisätä** monipuolisen viljelykierron avulla
 - viljelyn monipuolistamisessa jo pienetkin muutokset ovat ympäristölle eduksi
- Lisäksi kesanto- ja luonnonlaidunlohkoja sekä **viljelemättömiä alueita tarvitaan**

**Perinnebiotooppi -
elinympäristöjen
tunnistaminen ja
elvyttäminen on
erityisen tärkeää
niillä elävän
lajiston
turvaamiseksi**

A photograph of a rural landscape. In the foreground, a gravel path curves through a lush green field. To the left, a large, dark wooden barn with a steep roof stands. In the background, a small white house with a brown roof is visible among a dense forest of tall trees. The sky is clear and blue.

**Maatilaluonnon monimuotoisuuden
säilyttämisen ja edistämisen tavoitteena
on ylläpitää eri elinympäristöjen ja
alueiden lajiston runsautta ja elvyttää
mahdollisuuksien mukaan taantuvia lajeja**

**Tärkeää on luonnon monimuotoisuuden
tunnistaminen omalla tilalla**

**Tuore kirja
luontoviisaasta
maatilayrityksestä
saatavilla**

**Tunnista ja vahvista
luonnon
monimuotoisuutta
omassa
tilaympäristössäsi**

Ammattikirjat maatilayrittäjälle

Tilaa: proagriaverkkokauppa.fi

Luonnon monimuotoisuus on arkisia tekoja ja jo pienillä teoilla on suuri vaikutus

Monimuotoisuuskohteita
maatalousympäristössä

*Palkitsevin kannustin luonnon
monimuotoisuustoimille on, kun huomaa
taantuneen lajin elpymisen ja palaamisen
takaisin oman tilan maille.*

Mitä maatilalla voi tehdä monimuotoisuuden eteen?

Tärkeimmät maatalousluonnon monimuotoisuutta ylläpitävät tekijät:

- Avoimet, viljelemättömät alueet
- Monipuolinen viljely, sis. hyönteispölytteisiä kasveja
- Laidunnus

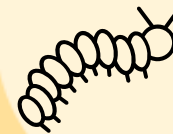
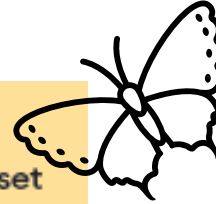
Luonnon monimuotoisuutta vahvistavia viljelykäytäntöjä

Monimuotoisuuden lisääminen pelloilla:

- monipuolinen viljelykierto
- sekaviljely
- talviaikainen kasvipeitteisyys
- monilajiset maanpeitekasvit: alus-, kerääjä- ja maanparannuskasvit
- monilajiset rehunurmet ja laitumet
- suojavyöhykkeet
- luonnonhoitopellot ja viherlannoitusnurmet
- monimuotoisuuspellot
- riistapellot
- suojakaistat ja monimuotoisuuskaistat
- valta- ja piiriojat
- petopenkat
- peltometsäviljely
- metsäsaarekkeet, yksittäispuut ja kivisaarekkeet.

Monimuotoisuutta lisäävät tekijät pellon ulkopuolella:

- maatilan pihapiiri ja sen rakennukset sekä rakennusten "takapihat"
- ladotut kiviaidat
- koti- ja hyötypuutarha, vanhat pihapuut
- peltojen ja metsän välinen avoimena pidettävä reunavyöhyke
- perinnebiotoopit
- luonnonlaitumet
- vanhat maanottopaikat
- kosteikot
- riistaympäristöt
- voimajohtoalueet
- joutomaat.

Maatalousympäristön lintulajistolle merkittävät elinympäristöt:

- niittymäiset hylätyt alat, avoimet saarekkeet, luonnonlaitumet
- peltoaukeiden keskiosien kesannot ja viljelemättömät lohkot
- ojat, pientareet, jokivarret, suojakaistat ja suojavyöhykkeet
- purouomat
- metsäiset saarekkeet
- tilakeskukset, asutussaarekkeet, ladot
- kotieläintilat, peltolaitumet
- kosteikot

Pienet, metsän reunustamat peltolohkot ja erilliset pellot eivät ole linnustollisesti merkittäviä, mutta ovat tärkeitä muulle luonnolle, kuten niittykasveille, hyönteisille ja riistalle.

Vieraslajit uhkana luonnon monimuotoisuudelle

Rikkakananhirssi, kuva: Sami Markkanen, Ruokavirasto

Jättipalsami

Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen tarjoaa lukuisia hyötyjä maataloudelle

- Pölyttäjien ja luontaiset vihollisten, maan mikrobiston ja lierojen elinolosuhteiden tukeminen auttaa viljelykasvien sadonmuodostusta
- Laidunnus parantaa tuotantoeläinten hyvinvointia
- Ravinnehuuhtoumien ja kasvinsuojeluaineiden käyttötarve vähentyy usein samalla ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen hillintä paranee
- Viljelykasvien viljelyvarmuus parantuu ja satotasot saadaan nousemaan
- Positiivisen yrityskuvan tuomat arvot
- **Ympäristövastuullisen** toiminnan vahvistuminen
 - luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mukana yhä enemmän myös lainsäädännössä ulottuen raaka-aineita ostavien yritysten, kaupan tai rahoituslaitosten **vastuullisuusvaatimuksiin** asti

Viljelyn ympäristövastuullisuus

**Vesistö-
vaikutukset**

**Ilmasto-
vaikutukset**

**Luonto-
vaikutukset**

Luonnon monimuotoisuustoimet ovat usein monihyötyisiä

- Luonnon monimuotoisuustoimien pitää olla myös **taloudellisesti järkeviä ja kannattavia**
- Hyödyt realisoituvat tyypillisesti pidemmällä aikavälillä
- Siksi luonnon monimuotoisuustoimien toteuttamisessa tulee olla **pitkäjänteinen**, ja jo pienet muutokset esimerkiksi lajiston elpymisessä ovat palkitsevia ja kannustavat eteenpäin

Kiitos!

